

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Dissertatio Medica Sistens Naevorum Origines

Gruner, Christian Gottfried Gruner, Christian Gottfried

Ienae, 1778

VD18 13134485

Capvt I. In Qvo Adversariorvm Argvmenta A Priori Vt Aivnt Svmta
Recensentvr Et Confvtantvr.

urn:nbn:de:gbv:45:1-15050

PARS I.
PHYSIOLOGICA.

CAPVT I.

IN QVO ADVERSARIORVM ARGVMENTA A
PRIORI VT AIVNT SVMTA RECENSENTVR
ET CONFVTANTVR.

§. I.

Naui significatio ac potestas.

Varia huius vocis significatio atque potestas est. Multis enim idem, quod vitium, crimen, delictum rel. esse videtur, alii vero sub hoc nomine verrucas intelligunt, aliis idem est, quod macula, secundum illud NASONIS a):

Hoc, precor, emenda; quod si correxeris unum,

Nullus in egregio corpore naeuus erit.

Ex medicorum autem more haec vox rursus est ambigua. Nam si sensu sumitur latiori, tunc omnes corporis infantis declinationes, quatenus maternam pro causa agnoscant phantasia, sub hac significatione comprehenduntur. Si autem vocem accipimus sensu strictiori, tunc tantum vitia, quae superficiei corporis infantis phantasia matris impressit, denotat. Nos hanc vocem in sensu latiori sumimus, et conatas declinationes, quoad habitum corporis externum, quas vulgus putat ab phantasia matris fetui fuisse impressas atque relictas, sub hac voce intelligi volumus.

A 3

§. II.

a) Trist. L. V. Eleg. 13. v. 15.

§. II.

Quomodo ex aduersariorum sententia naeui per animi motus producantur.

Qua de re propius ad materiam, quam mihi explicandam sumsi, accedenti, primum aduersariorum argumentum *de motibus animi matris* fetum mutantibus examinandum esse videtur. Duplici modo id fieri statuunt. Primo enim aiunt, quotidianam docere experientiam, ab adfectibus animi vehementibus incredibiles et turbulentos in corpore oriri motus: moerorem frangere vim cordis, minuere appetitum, viresque vniuersi corporis debilitare; metum similia efficere, indeque horrorem et contractionem vasorum, ab terrore nasci vehementes perturbationes, cum in eo vires naturae augeantur, et fortissimi motus in vniuerso corpore excitentur. In ira similia reperimus symptomata, nempe pulsum citatiorem, ruborem, calorem, inflammationes, bilis effusiones, ita, vt ex istis animi commotionibus maxima sanguinis et humorum circulationis perturbatio sequatur semper necesse *b)* sit. Ex his concludunt, mulieres sub grauiditate quo magis mirasensibilitate et irritabilitate essent praeditae, eo magis debere ab his affici, fetumque per consensum insigniter cum laedi, tum naeui deformari *c)*. Alter modus, quo mutari adeo corpus posse contendunt, ille est. Quaedam in matre praegnante idea, quae nascatur visu, auditu vel sola phantasia, vel solo appetitu, produceret in fetu figuram perfecte similem illi rei, quam praegressa viuida idea matri repraesentauerat *d)*. In quo quam multa insint arbitraria et precario sumta, imo etiam ambigua et falsa, sequentibus amplius illustra-

- b)* HALLER Element. Phys. T. V. p. 587. seq. ZIMMERMAN von der Erfahrung, T. II. B. IV. C. XI. p. 429. seq. VNZERS erste Gründe einer Physiol. der Thieris. Natur, T. I. C. 3. p. 315. seq.
c) KRAVSE Preisschrift §. 39. Verf. Germ. Confer. etiam PLATTNERS Anthropologie p. 180. seq.
d) BOERH. Praelect. De morbis neru. T. II. p. 459. seq.

illustrare annitar, idque eo magis, quod in his omnis dubi-
tandi ac litigandi materia posita est.

§. III.

Controuersiae finitio et recensio auctorum.

Perlubenter ergo, vt largi simus, concedamus Cl. Ad-
uersariis, fetum, perturbato humorum matris in orbem
fluore, insigniter laedi posse; quippe inter omnes constat,
infantem tenellum vel sanissimum conuelli et in epilepsiam
incidere *e*), quando nutrix sanissima, illico post iurgia et animi
perturbationes vbera praebet. Deinde et illud largiamur,
facilius ab istis affectionibus maternis in fetus corpufculo re-
stagnationes humorum, praecipue in cute, oriri posse,
quas postea, cum in lucem editus puellus est, obstetrices sub
naeuorum nomine venditant, ideoque et graues animi motus
inter causas talium naeuorum iure meritoque postea recen-
seimus. Alterum vero modum, quem supra attulimus, ne-
gamus ac pernegamus. Ante vero, quam ad opus ipsum
progrediar, boni ominis et ordinis gratia, ipsam controuer-
siam rite definiamus, vt perspiciat optimus quisque, penes
quos sit veritas. Quaeritur, an viuida imaginaria idea vitia
in corpore fetus, illi rei simillima, quae talem imaginariam
ideam excitarat, gignere atque efficere possit? Hoc aduer-
sarii affirmant, nos negamus. Itaque visum est, praemissa
recensione eorum, qui vires ad contrariam opinionem sta-
biliendam profuderunt, singula argumenta in vtramque
partem examinare. *Principes* defensores phantasiae hic no-
minasse sufficiat; Ceteri enim, quos studio deditaque
opera omittendos censui, fere eadem docent ac sentiunt,
ideoque eodem modo confutari debent. Sunt vero illi, ni
fallor, HIPPOCRATES *f*), C. PLINIVS SECVNDVS *g*), GA-
LENVS

e) ROSENSTEINS *KinderKrankheit* p. 68. Edit. MURRAY.

f) Libr. de superfaetatione c. 8. p. 650. T. I. Edit. LIND.

g) In Nat. Hist. L. VII. C. XII. p. 110. Ed. FROBEN.

LENVS *h*), EBN SINAI *i*), THEOPHRASTVS PARACELSVS
BOMBAST. AB HOHENHEIM *k*), H. CARDANVS *l*), ANGELVS
POLITIANVS *m*), HELMONTIVS *n*), DAN. SENNERTVS *o*),
GASPAR REIES *p*), IOH. BENED. SINIBALDVS *q*), IOANNES
SCHENCK *r*), PHIL. SALMVTH *s*), THOMAS BARTHOLINVS *t*),
IOH. IAC. WALDSCHMIDT *u*), IOH. HELLWIG *v*), PETRVS
BORELLVS *w*), HILDANVS *x*), GEORG. ERNEST. STAHL *y*),
MALEBRANCHE *z*), ANDREAS RIDIGER *a*), HERM. BOER-
HAVE *b*), KRÜGER *c*), *Illustris NICOLAI, Fautor ac Patro-*
nus ad

- h*) L. de Theriaca ad *Pisonem*, Edit. CHARTER. T. XIII. C. II. p. 946.
i) Fen. 2. Libr. 1. Doct. 2. C. 14. Edit. Bas. 1556.
k) L. III. p. 366. T. II. operum latine redditorum, Basil. 1575.
l) De Sanit. Tuend. et vit. produc. L. I. Romae 1582.
m) In Interpret. problemat. Aristot. p. 121. Lugd. Batau. 1573.
n) In operib. quae Francof. 1682. prod. p. 840. n. 14.
o) In Libr. de Consens. Chymic. p. 236. seq. Edit. 3. Francof. et
Wittenb. 1654.
p) Elys. Iuc. Quaest. Camp. Franc. 1670. p. 542.
q) In Geneanthropia p. 680.
r) In Obs. medic. rarior. Franc. 1665. L. IV. p. 564.
s) Obs. Cent. I. Obs. XCV. et Cent. II. Obs. XVI.
t) In Act. Med. et Philos. Hafnienf. 1673. Obs. I.
u) Epist. II. ad DOLAEVM p. 47.
v) Obseru. physico medicae posthumae in lucem editae a LVCA
SCHROECKIO, Aug. Vind. 1680. p. 1. 15. et 125.
w) Hist. et Obseru. Medico-phys. Francof. 1670. Cent. III. Obs. XLIX.
x) Obseru. Chirurg. Cent. III. Obs. 56. p. 245.
y) Theor. Med. vera p. 45. et Sect. IV. p. 491.
z) *Von der Wahrheit, Hauptst. 7.* p. 727. seq. Verf. Germ. Halae
1776.
a) De Diaeta eruditorum p. 144.
b) In Praelect. de morbis neru. p. 459. seq. Francof. 1762.
c) *NaturLehre* T. II. p. 815. Halae 1748.

mus ad cineres usque deuenerandus d), I. H. MAVCLER e), G. AVG. LANGGVTH f), CAR. CHRIST. KRAVSE g), SWIETENIVS h), SCHAEFFER i), TODE k) rel.

§. III.

Oeconomiae diuinæ contraria opinio repugnat.

Rerum creatarum beatitatem ac felicitatem, maxime fuisse benignitati diuinæ propositam, documenta summæ perfectionis, quæ in oculorum adspectum cuique obseruatori veniunt, satis abunde declarant. Maxime autem id ex hominis constitutione ac fabrica elucet. Nam experientia confirmat quotidiana, machinam humanam ita esse constitutam, vt non solum artificiosissimæ structuræ, sed etiam virium sic dictarum animalium ministerio omnia, quæ nocere possint, expellat, et præter hoc animæ humanæ facultas auerfandi omnia, quæ nobis damnum inferre possint, est diuinitus impressa. Hinc nihil in corpore otiosum, nihil superuacuum, nihil repugnans alteri; hinc mira corporis et animi conspiratio velutque contagio; hinc omnium vnus idemque finis. Quæ cum sint præclarissima sapientiæ diuinæ documenta, impium sane est, per istam hypothesin

d) In egregio tractatu von der Wirck. der Einbildungskraft, Halae 1744. et in aliis locis.

e) Abhandl. von der Gewalt der Einbild. in Schwangern, recus. in 3. merckwürd. Abhandl. von der Einbild. Kraft. Argent. 1756.

f) Diss. de oculorum integritate, improvidæ puerorum ætati sollicite custodienda, Witteb. 1754. vbi in §. 9. de hac materia agitur.

g) In seiner Preisschrift, Verf. Germ. Lipsiæ 1758.

h) In Comm. ad Aphorism. Boerh. T. III. Edit. Hildb. Aph. 1075. p. 406.

i) Diss. de commercio matris cum fetu per nervos, Erlang. 1775.

k) In Societ. Med. Hafn. Collect. Vol. I. Obs. XIII. p. 96. et in Vol. II. Obs. XII. p. 112. etiam Obseruat. quæ ad hunc rhombum pertinet, legitur.

B

thesin summam sapientiae ac benignitatis diuinae regulam tollere vel frangere velle. Velox enim mulierum sagacitas, sensus exquisitior, mira neruorum consensio et passio hysterica; satis docent, sexum sequiorem a natura maiori sensibilitate ac irritabilitate fuisse praeditum. Qui quum per hanc dispositionem vehementissimis sensuum impressionibus, indeque viuidissimis oriundis ideis imaginariis quotidie pateat, mirum profecto est, quid sit, quod non quotidie etiam sic laedatur corpus muliebre, cur sub grauiditate demum pessima ista vis in fetum redundet, et habitum cutis deturpet, vel monstrosum efficiat. Fac etiam, maiorem tunc feminarum esse procliuitatem ad contrahendum vitium, habent tamen semper aliquam, et nihilofecius nunquam offenduntur, rarissime vel ipsae grauidae, quasi vero dum corpus idem est, iisdemque obnoxium causis, non sequi possit idem effectus. Deinde si per phantasiae ludibria corpus mutatur, quidni etiam in melancholicis fiant eiusmodi impressiones, consimiles illis rebus, quas vehementer amplexantur? Habent enim illi magis, ac grauidae, imagines rerum ante oculos, et mire inde torquentur, at nuspian simile malum vsu euenit. Ex quibus colligere licet, constructionem machinae muliebris ita esse comparatam, vt imaginatio tales mutationes in fetu edere nequeat. Nam contraria opinio mihi sapientiae et benignitati diuinae repugnare videtur. Deus enim nec potuit, nec debuit sic efformare corpus, vt quaecunque negligentia matris infantem notaret: qua de causa contraria doctrina iure meritoque iam esset reicienda, sed ex aequo agere, et falsas ac praeiudicatas opiniones perlustrare fert animus.

§. V.

Contraria hypothesis, qua anima strudrix corporis esse affirmatur.

STAHLII adseclae cum viderent, fetus fabricam plurima summae sapientiae ostendere vestigia, ad aliquam causam intelli-

intelligentem praevisorumque finium gnaram, quae fetum ad archetypum sibi impressum fabricet, confugerunt, rati, fetus animam structricem corporis esse. Praecipuum huius sententiae corroborandae argumentum exhibebant naevi, quos per phantasiam effici contendebant. Liceat verba STAHLII ipsa allegare l): *Inter quae primo loco numeramus energiam illam etiam alienae animae, et quidem nudo actu rationali fictitio in ipsam efformationem seu structuram corporis, quando videlicet ex imaginatione matris corpori infantili non tam aequae solum aliquid forte superinducitur: sed omnino etiam iam absoluta propria atque debita structura iterum dissolvitur et noua in eius locum substituitur. Et hoc quidem subinde immensum minori temporis spatio, quam de reliquo ordinaria structura absolui solet. Porro agens de animae efficacia in struendo corpore m): A posteriori, inquit, non tam solum potentiam hanc, quam verum et actum exercitium eius indies monstrat reformatio atque deformatio ordinariae configurationis per phantasticas ideas et intentiones. Iterum autem iterumque moneo, ut animus aduertatur ad illam circumstantiam, nempe quod idea illa pro noua inusitata huiusmodi effiguratione ab anima rationali fingente simpliciter proficiscatur.*

§. VI.

Ad istam hypothesein animaduersiones.

Quod ergo ad hypothesein Stahlianam attinet, eam hisce confusus argumentis iure reiiciendam puto. Primo enim mihi videtur haec corporis constructio animae longe superare sapientiam. *Anima enim nostra, inquit praeclare magnus HALLERVS n), unum tantum punctum distincte videt, unam ideam distincte cogitat, duo obiecta, si velit contemplari, continuo confunditur, errat, et neutram ideam recte expedit. Nunc au-*

B 2

tem

l) Theor. Med. vera, p. 45.

m) l. c. p. 491. et 92.

n) *Erster Umriss der Geschäfte etc.* p. 314. §. 573.

tem oporteret animam infinita et distinctissima intelligentia esse praeditam, ut tot musculos, infinita vasa, fibrarum immensum numerum, ad exactissimum geometriae regulas construeret, quod autem finitae mentis naturae plane repugnat. Deinde motus vitales e. g. cordis et arteriarum imperio animae plane non sunt subiecti, i. e. pro voluntate animae nec fisci, nec augeri, nec minui possunt o), etsi facile largior, pro affectuum animi varietate crescere vel decrescere celeritatem harum actionum p). Si autem illi motus, a quibus tamen conservatio nostrae vitae pendet, imperio animae non sint subiecti, profecto non intelligo, quomodo anima partes corporis fabricare potuerit. Cogitent denique aduersarii, epigenesin omnino locum habere non posse. Nam qui attente fabricam meditatus fuerit corporis, sentiet illico, animal nunquam absque corde fuisse, siquidem in corde solo principium omnis vitae inest, ac debere etiam cum corde arterias adfuisse, quae sanguinem ad omnes embryonis partes deferrent, et venas, quae sanguinem ad cor reueherent; sicque intelligitur, structuram corporis humani opus dei omnipotentis esse, non naturae alicuius, limitibus arctissimis circumscriptae, nulla idea corporis aut sui, aut alieni imbutae. Nam cum ille, qui vel quinquaginta annos in anatomicis laboribus consumserit, nondum centesimam partem propriae cognoscat fabricae, sui que corporis tantum superficiem cognitam habeat, interioris constructionis plane ignarus, confitendum est, creatorem primordia fetus ipsa struxisse prius, quam vis mascula accesserit q). Concessio autem evolutionis systemate, omnis doctrina Stahlianorum evanescit, vnaque aduersariorum opinio de naevis, per animae vim fabricatricem productis. Quibus absolutis, reliqua percenseamus, modum examinaturi, quo

o) FLATTNER Anthrop. p. 5. §. 8. seq.

p) HAMBERGER Phys. Med. p. 578. §. 6II.

q) HALLER Element. Phys. T. VIII. p. 127. BONNET Betracht. über die Natur T. I. p. 151. der Titiusf. Uebersetzung, et in Abh. von den organisirt. Körpern, T. I. C. VIII. p. 104. Verf. Germ.

quo secundum aduersariorum sententiam idea imaginaria a matre in fetum transeat.

§. VII.

Explicatio modi, quo secundum contrariam opinionem idea matris imaginaria in fetum propagatur.

Aduersarii statuunt, duplicem adesse viam, qua idea matris imaginaria fetum afficere possit, aut per consensionem neruorum, quae matri cum infante intercedat, cuius ministerio sensus matris cum cerebro fetus communicetur, aut per nexum vasorum sanguinis, quem per funiculum vmbilici et placenta cum vtero matris fieri contendunt *r*). Itaque omnis nauanda est opera, vt ostendamus, primum, neruos neque in placenta, nec in funiculo adesse, in quibus ratio mutationis tantae tamque mirabilis latere possit; deinde connexionem fetus cum matre per sanguinem adhuc valde esse dubiam, et concessa etiam illa, tamen imaginariam ideam hac via non posse diffundi vel naeuos efficere.

§. VIII.

Anatome nullos neque in placenta, neque in funiculo demonstrat neruos.

Constat vero inter omnes, neque in placenta, neque in funiculo vmbilici, vsquam neruos inuenisse accuratiorum incisorum quemquam. Quum itaque ad propagandam imaginariam ideam requiratur, vt adsit in corpore aliquid, quod impetum eius transferat eo, quo pertingere debet, consequens est atque consentaneum, vt hoc fiat neruorum ministerio, quia hi soli animi imperia exequuntur. Quod si verum est, (neque negabunt, vt spero, aduersarii, cum neruis eam vim atque potestatem

B 3

ipfi

r) KRAVSE l. c. §. 22. p. m. 23. MALEBRANCHE l. c. p. 227.

ipsi tribuant) consistere decreti contrarii veritas nullo modo potest. Nam nulli nerui a matre in fetum transeunt, ideoque corrui firmissimum opinionis huius praesidium, neque possent ii nerui oculos fugere, dum in funiculum ex ingenti placenta colligantur^{s)} necesse est. Neque vero etiam aduersariorum obiectiones valde vereri licet, quibus vtuntur ad nostram euertendam sententiam. Verum quidem esse aiunt, nullos neruos in illis partibus reperiri, sed tamen experientia constare, ibi saepissime subesse neruos, vbi eos etiam nec auxilio optimorum microscopiorum, nec cultelli ope detegere possis. Sed in promptu est, quod respondeam. Argumentatio enim illa mihi ab musculorum structura sumpta esse videtur, de qua magnus HALLERVS testatur^{t)}, neruos, et quidem copiosiores, quam in aliis membris, cum vasis per telam musculorum cellulosa transire, sed prius euanescere, quam ad fines vltimos persequi possis; Sed hoc nequaquam in funiculo vmbilici et placenta ipsa locum habet, quippe quae a musculorum fabricatione omnino abhorrent, et sola tela cellulosa, neruis vbique carente, componuntur. Deinde in omnibus casibus, quos aduersarii allegant, ramus nerui principalis et eius insertio sub adspectum oculorum cadit, etsi vltimos fines detegere non possumus; at vero in nostro casu neque ramus principalis, neque insertio, neque finis oculis nostris se offert. Cl. SCHAEFFER^{u)} obiicit, magna vasa sanguinea in funiculo adesse vmbilici, eamque ob causam etiam neruos inesse debere. Multa esse vasa, in quibus nerui in conspectum veniant, facile equidem concesserim, at vero in vasis vmbilici idem fieri, experientiae anatomicae repugnat, ideoque Vir Cl. mihi videtur aliquid attulisse, tanquam certum et firmum, quod ne ita quidem esse probari potest, ideoque ex similitudine tantum conclusisse. Sic
parum

^{s)} HALLER Elem. Physiol. T. VIII. p. 129. ELLER Mem. de Berlin T. 12. p. 9. et MAVCLERC hoc etiam confitetur l. c. p. 265.

^{t)} *Erster Umris*, §. 398.

^{u)} In Dissert. de commercio fetus cum matre per neruos.

parum aut nihil proficitur. Nam hac argumentandi ratione nihil magis lubricum, nihil fallacius est, et quaeri potest, annon natura in his partibus, quae post partum illico secedant, aliquam exceptionem a regula, ut aiunt, fecerit. Quae opinio cum sit perquam probabilis, creatoris sapientiam mirari debemus, quae ne orbis terrarum monstris vel hominibus deturpatis impleretur, suetas naturae leges quasi suspendit, et corporis infantilis dispositionem aliquo modo diuersam fecit.

§. IX.

Placenta et funiculus umbilici sensu carent.

Neque vero consideranti mihi ea, quae in placenta maximeque funiculo post partum usu eueniunt, videtur contraria sententia posse consistere. Etenim ubi nerui adsunt vel minimi, ibi sequi debere sensum illico, dum neruus attingitur, omnes physiologi vnanimi consensu affirmant. Ex quo sequitur, ut si vel minutuli in placenta aut funiculo essent neruuli, haec partes sint natura sua sensibilitate praeditae. Insensiles autem eas esse, ex his concludere licet. Primo, si manum placide inter placentam et vterum interponis, tunc sine omni sensu mulieris tolli cohaesio, et separari a se inuicem possunt. Deinde si nerui ex superficie vteri in placentam transirent, necesse esset, ut per placentae separationem et ille semper laceretur, unde vehementes dolores, immo conuulsiones orirentur; id quod tamen non contingit v). Porro experientia confirmatur quotidiana, placentam vterinam sine ullo matris dolore et sensu in utero discindi posse, modo obstetrix sibi caueat, ne vteri superficiem laedat. Denique et ipse funiculus ligari et discindi potest, neque tamen infans vlla alicuius doloris signa ploratu

v) ROEDERER in *Abhandl. von Muttermählern der Kraus. Preisschrift beygedruckt* p. 64.

ratu vel conuulsione edit *w*). Id quod quomodo fieri possit, si vel minimi adessent neruuli, vt aduersarii contendunt, equidem nec video, nec coniectura assequi possum.

§. X.

Aduersariorum sententia de ideae imaginariae per sanguinem propagatione.

Altera via mihi nunc est examinanda, per quam contrariae opinionis fautores ideam imaginariam a matre ad fetum vsque propagari posse dicunt, i. e. via sanguinis. Equidem aegre istam materiam pertractandam sumo, partim quia alii physiologorum omnem connexionem, quae matrem fetumque vasorum ministerio intercedat, negant ac pernegant, alii autem affirmant, neque vero lis est composita, partim quia sic cogor contra viros quosdam clariss. pugnare, quorum nominibus ego perlubenter assurgo, et omni, qua possum, veneratione cedo. *Sunt enim, qui hac via imaginariam ideam a matre in fetum transferri et posse, et debere aiant, cum in homine arteriae et venae cum cortice cerebri et neruoso genere intime cohaereant, deinde fetus per arteriam umbilici et placentam cum matre conspiret, et in utroque idem sanguinis circuitus reperiatur. Ex quibus concludunt, hac dispositione succi neruei materni aditum dirigi, et motum sanguinis materni, vnaque motum sanguinis in fetu mutari, perque hunc cum naturam et distributionem succi neruei, tum ipsius phantasiae vim. Ex hac ratione etiam statuunt, MALEBRANCHII sententiam, qua fetus rerum externarum imagines percipere creditur, propius a vero abesse videri. Sed in his, bona cum tantorum virorum venia, duo habeo, quae non sinant assentire, et, quod aiunt, in verba magistri iurare. Primo enim conspi-*

w) Dominicus de MARCHETTIS in Anat. c. 8. p. 81. inquit, umbilicus a membrana constituitur, estque absque neruis, vt sensu omnino careat. Et SPIGELIUS p. 8. dicit, umbilicum sine sensu esse.

conspiratio ista, quae ope vasorum inter fetum et matrem fiat, anceps et dubia est: Deinde non desunt rationes, e quibus patet, etiamsi haec connexio satis certa esset et demonstrata, tamen imaginariam ideam rei visae vel horrendae figuram in corpore fetus effingere nullo modo posse. Quod si examinauero, nihil fecisse videbor, nisi quod partes scribentis a me postulant.

§. XI.

Dubitationes contra circulationis fetus cum circulatione matris coniunctionem.

Multae eaeque haud leues dubitationes a Viris Clarissimis contra hoc commercium, quod inter matrem ac fetum interesset, quoad sanguinis ambitum, in medium sunt adductae. Quas equidem ad rem meam facientes, negligere nequeo. Primum lumina vasorum placentae, versus vterum directa, minutissima sunt, ita, vt, si iniectionem per vasa vmbilici tentemus, neque oleum therebinthinae, neque alius humor per ea transeat. Contra ora vasorum vterinorum tantae sunt amplitudinis, vt sub grauiditate digitum minimum immittere liceat, et sanguis post partum vndatim exinde profluat α). Quibus rite consideratis, patet, connexionem vasorum vteri ac placentae ferri nullo modo posse, quippe coniunctio vasorum, si qua concedi debeat, sub hac lege ac conditione, locum habere potest, vt vasa aequali diametro gaudeant. Deinde demonstrant Cl. viri, quibus fidem, cum in experimentis omnis posita sit, detrahare nefas foret, nunquam liquorem iniectum vel hydrargyrum, si iniectio per matris vasa abdominis fuerit tentata, in placentam, funiculum et ipsum fetum penetrasse, sed tantum placentae cellulas implese, et contra si per fetus vasa vmbilici ceram immittere placuerat, eam minime in vasa transiisse vteri. Hisce experimen-

C

α) ROEDERER l. c. p. 59.

rimentis fretus iam olim magnus HARVAEVS tale commercium reiecit y), *affirmans non verum esse, spiritus a matre per arterias ad fetum pertingere, nec magis verum, vasa fetus umbilicalia cum uteri vasis per anastomosis coniungi.* Hanc sententiam etiam amplexus est FRIDERICVS HOFMANNVS z), *cautior profecto in affirmando multis, qui ab eo nominari cupiunt. Crediderunt enim veteres, inquit, sanguinem matris nutrire infantem, et vasa uteri cum vasis secundinae et fetus inuicem connecti; sed notabile est, liquorem siphone iniectum per umbilicales arterias, per venam umbilicalem redire, modo placenta illaesa fuerit. Ex quo apparet, nullas dari anastomoses vasorum uteri cum vasis secundinae et fetus, neque sanguinem fetus rursus ad matrem redire. Neque absimiliter IO. BERGER a): Non praetermittendum, liquorem per arterias umbilicales siphone iniectum in placenta integra et illaesa, nusquam effluere, vel extra vasa mitti. Talia experimenta ab aliis Viris Cl. posthac fuerunt repetita et confirmata b), vt de eo fere amplius dubitare non liceat. Sed supersunt adhuc alia argumenta, quae recensere lubet.*

§. XII.

Eiusdem argumenti.

Per experimenta constat, quod, ligatis arteriis funiculi, arteriae placentae desinant micare, et pulsus in funiculo primus omnium versus vterum cesset, vltimus in funiculo supra ligaturam supersit: Quo experimento euincitur, sanguinem a fetu in placentam fluere, et non vice versa c). Immo vero scimus, fetus sanguinem a sanguine matris omnino differre.

y) In Exercit. de generat. animal. in adiecto capite de vmbilico p. 564.

z) Med. rational. T. I. P. 2. C. 13. §. 8. Schol. p. 346.

a) Physiol. L. 2. p. 43.

b) ROEDERER I. C. ELLER Mem. de Berlin T. XII. p. 9. BLONDEL von der Einbild. Kraft p. 100. ALEX. MONRO Essay of a Societ. at. Edinb. T. III. p. 267. 272. 273.

c) ROEDERER De vtero grauido, p. 28.

ferre. Nam in fetu sanguis est fluidior et tenuior, in matre multo viscidior. Quod autem sanguinis ambitus in fetu cum eo, qui in matre est, nullam habeat coniunctionem, exinde adhuc patet, quod arteriae fetus aliter ac matris pulsant, atque sic diuersa fit in utroque ictuum series, idque facile experiri licet, si manum alterum carpo matris, alterum umbilici funiculo admoueris *d*). Docuit etiam ROEDERER *e*), placentae superficiem conuexam, quae ad uterum attinet, ipsa placenta recentissime auulsa, sanguinem nullum emittere, ne tunc quidem, cum prematur digitis, quod contingere non posset, si sanguis per placentam ad fetum mearet atque remearet. Alii et illud addiderunt, inter fetum et uterum saepenumero calculum et concretionem calcarias atque argillaceas interponi, et tamen fetum saluum fuisse *f*).

Post per usum atque experientiam constitit, quietem, inquietem, somnum, vigilias, vitam et mortem ipsam, tam in fetu, quam in matre diuersissimo tempore accidere. Matre enim dormiente ac veluti otiante, fetus in utero saepe mouetur, et contra matre vigilante, saepe quiescit et dormit. Mater etiamnum uiuit, mortuo fetu, fetus vero, matre iam extincta, adhuc per integrum horae et amplius *g*). Immo vero in cadauere aliquot haud dubie dies superuiueret, ni frigus immedicabile impediret. Quare etiam simul ac extincta sit mater, sectio caesarea est instituenda, ne fetus una cum matre pereat, quod vel ipsis legibus cautum est *h*). Id vero non accideret, si tale commercium inter matrem et fetum vere existeret. Hoc etiam exinde colligitur, quod grauida variolosa interdum sanum parit puerum, maculis

C 2

vel

d) HARVEI Exercit. de umbilic. BLONDEL I. c. p. 100.

e) De Vtero grauido p. 28.

f) Eph. Nat. Curios. Decad. II. an. 9. Obseru. 137.

g) IOH. DOLAEVS E. N. C. Dec. II. An. 5. Obs. 157. p. 279.

h) Lex Regia Digest. L. XI. tit. 8. de mort. infer. etc. HEISTER Inst. Chirurg. T. 2. Sect. V. c. 113. p. 758.

vel cicatricibus nullis foedatum *i*), ille autem haud raro variolarum signis notatus editur, cum tamen mater, quod omnes norint, variolas non fuerit perpeffa *k*). Haec sufficiant ad probandum, quam dubia sit dicta ista matris et fetus communitio, ideoque minus bene ripae precipiti credatur. Sed ne iniurius in aduersarios clariss. fuisse videar, recensebo etiam fideliter argumenta, quae ad defendendum hoc commercium allegarunt, et confutationem statim subiiciam.

§. XIII.

Argumenta pro tuendo comercio. Mensium suppressio.

Primum argumentum a *mensium suppressione* repetitur. Aiunt enim, non intelligi, cur illi adeo certe, ac illico post conceptionem, primo iam mense, in feminis supprimantur, nisi vterus in placentam suam sanguinem dimittat *l*). In quo equidem argumento confiteor me multa desiderare. Multae enim sunt mulieres, quae nunquam menstruo fluori patent, et tamen saluae et incolumes viuunt, concipiunt, sanos et robustos fetus pariunt, qualia permulta apud obseruatores occurrunt exempla et testimonia *m*). Sic, vt hoc vtar, omnis femellarum turba apud Tarpugas in Brasilia per totum vitae decursum non menstruari legitur *n*). Quae si vera sunt, vt esse debent, quia vel ipsae rusticae idem experiuntur, sequitur, vt haec suppressio nihil roboris vel praesidii ad confirmandam contrariam sententiam adferat. Nam tunc quaerendum fuisset, quomodo fetus fuerit nutritus

i) BACKER in Medical. Transf. T. 2. p. 314.

k) VAN SWIETEN Comm. in Aph. Boerh. T. V. edit. Hildburg. p. 9.

l) HALLERVS Elem. Physiol. T. VIII. p. 248.

m) FERNELIVS Pathol. L. VI. c. 26. p. 2. p. 197. HILD. obseru. Cent. V. p. 428. ANT. EVERHARD in nouo hom. brutique exortu p. 124.

n) GVALT. CHARLETON de causis catam. c. 4. p. 39.

tus, cum talis sanguis menstruus nunquam affluerit. Sed largi simus. Concedamus, adhuc valde dubitari posse, num omnes isthac in regione menstruis caruerint, et tamen fecundatae sint? perrara etiam esse ista exempla, quae corpus a naturae legibus deflexisse ostendunt; id tamen hinc conficitur, sanguine menstruo non adeo opus esse ad fetum sustinendum. Quin multa exempla mulierum prostant, quae sub ipsa grauiditate fluorem menstruum sunt passae o), saluo tamen fetu: id quod contingere non posset, si sanguis maternus eo transportaretur. Multo minus ista mensium suppressio grauidis tot tamque graua mala pareret, et ob redundantiam sanguinis abortum efficeret p), si sanguis ad quandam vitae fetus usum adhiberetur. Sin vero aduersariis sic argumentari placet, aequè nobis quaerere liceat, cur menstrua in ipsis lactantibus feminis supprimantur, in quarum utero nullus embryo delitescit? Quod si etiam in hoc contigit casu, consequens est, ut menstruorum suppressionem, tanquam argumentum commercii, quod inter matrem et fetum sanguinis circulatione fiat, certum et indubitatum, nequaquam adhibere possimus, maxime cum posthaec demonstrare annitar, fetum non per sanguinem, sed potius per lac nutriri. Suppressio vero menstruorum sub grauiditate exinde oritur, quod per adhaerentem placentam oscula vasorum obstruantur, ideoque menses amplius non possint emitti. Cuius rei finis est, partim ut lac ex eo sanguine fecernatur, partim ut uterus, qui intus est vasculosus, sensim distendatur, atque perparua cavitatis, qualis in non grauidis esse solet, sic dilatetur sensim, ut fetus cum secundinis et aqua, intra membranas collecta, contineri possit q); quare etiam fetus semper fouetur, et calore incrementum eius promouetur r).

C 3

§. XIII.

o) PETER DIONIS *von der Erzeugung etc.* B. 2. C. XII. p. 226. v. G.

p) SWIETENIVS l. c. T. IV. p. 461.

q) SWIETENIVS l. c. p. 455.

r) RICKMANN *von der Unwahrheit des Versehens*, p. 88.

Haemorrhagiae.

Alterum aduersariorum praesidium est *haemorrhagia uteri*, ex placentae resolutione, praecipue in abortu *s*), et exinde concludunt, adfuisse quandam vasorum coniunctionem. Sed plus colligunt, ac par est. Nam talis haemorrhagia non oritur, nisi vtero laeso, e. g. si vehementior ictus uteri grauidi, lapsus grauior, quo uterus valde concutitur, vel vulneratio eius praecessit, aut si vasa uteri nimis sunt laxa, aut si secundae per vim ac violentiam quandam fuerunt auulsae, aut si copia humorum vel prauus habitus corporis subest, interdum etiam vlcus in vtero aut vicina parte vasa erodit *t*). Omnibus his aliisque causis uterus, incredibile, quantum laeditur, et sic haemorrhagia non ex auulsione placentae, sed ab ipsa uteri laesione oritur, ideoque abortus illius laesionis est effectus, non causa. Item affirmant, per matris vulnera fœtum exsanguem reddi *u*). Nam puerpera ex lapsu sanguinem omnem perdiderat vnaque fœtus *v*): id quod fieri posse negant, nisi communicatio sanguinis inter matrem et fœtum adsit. Sed huic argumento iterum repugnat experimentum cum cane factum, cui mox catulos editurae, venis apertis, sanguis omnis ita effluxerat, ut mortem ipsam obierit; at dimidia post mortem hora, catuli in vtero viui et sanguine pleni fuerunt reperti *w*). Immo quotidie videmus, si, relicta in vtero placenta, funiculum umbilici discindimus, non, nisi duas vel tres in placenta contentas sanguinis uncias tum effluere, postea autem totam haemor-

s) HALLERS *erster Unris* §. 391. p. 491.

t) VOGEL de morbis cognof. et curand. §. 303.

u) HALLER Element. Physiol. T. VIII. p. 248.

v) Nou. Eph. Nat. Curios. Vol. I. Obseru. 165.

w) MERY in Hist. Acad. reg. scient. vid. Act. erud. 1719. mens. August. p. 342.

haemorrhagiam sponte cessare α). Ex qua observatione satis efficitur, sanguinis connexionem talem, qualem aduersarii adferunt, non adesse.

§. XV.

Experimenta per iniectiones.

Tertia aduersariorum probatio a COVERO repetitur, qui mercurium, in arterias matris impulsam, in venas placentae iniecit. Sic NORTHWICK ab repletis vasis vteri vidit etiam chorii vasa repleta, et placentam ipsam ruberrimam. *Perill.* de HALLER ceram in cellulosa telam, qualis chorion est, impulit. ALBINUS arterias serpentine vteri sanguine plenas inuenit, ut pro lubitu eum in placentam usque pelleret γ). Examinanti mihi ista experimenta et conferenti cum illis, de quibus supra egeram, cum comico exclamandum videtur δ):

Fecistis probe:

Incertior sum multo, quam dudum.

Vtraque enim experimenta a summis viris fuerunt instituta, qui certe nec fallere voluerunt, cum viri probi essent, nec facile falli potuerunt, cum ab anatome non rudes iudicandi essent. Hinc cum propria experientia desit, quae sententia amplexanda sit, benevoli lectoris iudicio relinquamus. Tamen quum tam multa a nobis supra enarrata extent argumenta, quae probabiliter ostendunt, nullam talem connexionem adesse, sententia ROEDERERI nobis prae ceteris arridet. Nam inter omnes constat, si res eo deueniunt, ut in utramque partem experimenta agantur, veritas semper obscura et ambigua manere debet; id quod controuersia de sensibilitate partium satis superque docet, cum HALLERVS, HEVERMANNVS, Ill. ZIMMERMANN, alique Viri Cl. ostenderunt, ligamenta, tendines

α) ROEDERER *Abhandl. v. Muttermählern* p. 61. no. 5. BLONDEL l. c. p. 101.

γ) HALLER *Element. Physiol. T. VIII.* p. 250.

δ) TERENT. *Phorm. Act. 2. Sc. 4. v. 19.*

rel. ad partes insensiles pertinere, alii Viri Cl. vt VAN DOEVERN, KRAVSE, HAEN cet. hoc negarunt, experimentis in vtramque partem allatis: Nonne idem forsân et in hac nostra contingit materia? Sed et alii quaestioni hic adhuc locus est, vtrum scilicet celeberrimi viri telam placentae cellulosa tantum impleuerint? Testante enim ROEDERERO *a*), BIDLOO vasorum coniunctionem auguratus est, non autem in ipso corpore humano demonstraui. NORTHWICK quidem narrat, se telam cellulosa placentaë cera replese, at vero et candide profitetur, se per vasa abdominis in vasa vmbilici nihil iniicere potuisse. Etiam si vero per contraria euinceretur experimenta, vasa sanguinea ex vtero in placenta transire, omnis tamen horum vasorum vsus in eo modo consistere posset, vt placentaë inseruirent nutritioni, quemadmodum omnes corporis nostri partes talibus gaudent vasis sanguineis, vnde nutritionem accipiunt; et talia forte illa sunt, quae a Cl. Viris fuere iniecta. Ceterum lubentissime fateor, me, quae huius communicationis vtilitas sit, nondum perspicere, quia mihi saltem vero simillimum est, fetum in vtero per lac nutriri, non per sanguinem, ideoque nec per hunc mutari posse corporis habitum, de quo in sequenti §. pluribus exponetur.

§. XVI.

Argumenta, quae a priori probant, fetum per lac nutriri.

Mouent me, vt sententiam de *nutritione fetus per lac* verissimam putem, argumenta quaedam non proletaria. Nam primum lac aptissimum ad fetum nutriendum est alimentum; id quod ea, quae post partum fiunt, quotidie ostendunt. Deinde per similitudinem, quam vulgo analogiam nominant, id assumere possumus, quia quilibet homo chylo nutritur; quidni et illud in fetu similiter accidat? Si assumas, fetum
potius

a) l. c. p. 60. no. 4.

potius per sanguinem nutrirī, consequens esset, ut illud per sanguinem menstruum efficiatur. Quod si concesseris, quaerere etiam licet, cur natura animalibus *b)*, quae absque tali profluio impraegnantur suosque fetus nutriunt, melius consuluerit, quam hominibus? Deinde si nutritio inde penderet, omnes grauidae mulieres, more solito menstruantes, nunquam viuos edere possent partus, propter detractionem materiae nutritiae; id quod quotidianae experientiae repugnat. Nam citra sanitatis vel vitae dispendium istae feminae sanos enituntur fetus *c)*. Porro experientia confirmatur, mulieres non paucas, quibus parce menses profluunt, ad vncias scilicet tres vel quatuor, fetus nihilominus praegrandes et robustissimos in lucem edere *d)*; quod fieri neutiquam posset, si ex tantilla sanguinis copia tam magna fetus moles spatio nouimestri deberet nutriri. Testimonium magni SWIENTENII meam confirmat sententiam, qui se plures embryones examinasse ait, vna cum membranis et placenta excussos, nec tamen in ipso embryonis corpore, nec in membranis, nec in placenta, ruborem aliquem potuisse detegere *e)*. Et certe si rem rite consideramus, sanguis maternus multo viscidior est, quam ut ad fetus nutritionem aptus esse possit. Tali enim transfusione fetus multo magis periret, quam adulti, in quibus experimentum transfusionis, cum vitae discrimine fuit institutum *f)*. Quibus rite perpensis, concludere licet, sanguinem maternum potius hunc usum praestare, ut ab illo lac et reliqui tenuiores humores, nutriendo embryoni apti, secernantur. Quae sententia rursus eo confirmatur, quod menstrua supprimuntur in lactantibus, in quibus sanguis manifeste ad augendam lactis secretionem impen-

b) SCHVRIG Embryol. Sect. I. C. I. p. 6.

c) HENR. SNELLE Delineat. Theor. mechan. P. 2. p. 112.

d) EVERHARD. I. c. p. 125.

e) I. c. p. 455.

f) RICKMANN I. c. p. 93. seq.

D

impenditur; in puerperis vero purgamenta partus imminuuntur, simul atque lac in mammas penetrat. Nec minus nostrae opinioni fauet mira vteri ac mammarum consensio, qua si vna pars patitur, altera simul afficitur. Sed haec de argumentis a priori, ut aiunt, dixisse sufficiat. Iam progrediamur ad ea, quae a posteriori repetuntur.

§. XVII.

Argumenta, quae a posteriori ad nostram sententiam confirmandam valent.

Primum *cotyledonum* exemplum in ruminantibus eiusmodi quid suadere videtur, in quibus manifestum est, inter matrem et fetum non sanguinis, sed lactis esse commercium *g*). Huc etiam faciunt testimonia Cl. virorum, qui in placenta recentis superficie *materiam lacteam* viderunt et vasa lactea in placenta papillis reperierunt *h*). Id quod etiam confirmat RICKMANNVS, vsus exemplo medici Gröningensis, nomine BRIEL, qui in secundis verum lac coagulatum ostenderat *i*). Chylum etiam ab pressa placenta stillasse narrat VAN HORN *k*). Neque minus hanc meam sententiam firmam reddit observatio, qua *mammillae recens natorum infantum* lacte seroso ita turgent, ut si non tempestive ac rite exprimantur, indurentur, inflammentur ac suppurent *l*). Porro si exempla infantum absque funiculo umbilici natorum vera sunt *m*), certe nemo dubitabit, fetum per liquores lymphaticos, e. gr. liquorem amnii, nutriri posse, absque ullo sanguinis ope. Via vero et ratio, qua mihi hanc

g) HALLER Element. Physl. T. VIII. p. 241.

h) VIEVSSENS post Verheyen, p. 40. DEIDIER Anat. raison. p. 413.

i) l. c. p. 96.

k) Praelect. p. 38.

l) RICKMANN l. c.

m) M. N. C. Dec. I. An. 3. Obseru. 169. p. 325. Et Decad. II. An. 7. Obs. 209. p. 392.

hanc nutritionem cogito, haec est. Ex ouulo foecundato tenuia proueniunt filamenta, ad fundum vteri adhaerescencia, suntque verisimiliter vasa lactea, quae nutrimentum insugunt; post haec placenta nascitur, cuius connexio cum vtero per foueas et elationes extra omnem dubitationis aleam posita est, et sic minutissima vteri ac placentae vascula inter se concresecunt. Maxima autem pars sanguinis vel succi lactei ex arteriis vteri in placentae transsudat cellulas, et per oscula in ramos inhalantes placentae, sanguis fetus autem ope arteriarum umbilicalium ad placentam defertur, et per venam propriam reuehitur. Per has circuitus leges nouus chylus cum sanguine miscetur, et fetus rite nutritur n). Ceterum nostrum non est, litem physiologorum, de commercio matris et fetus per sanguinem et de fetus nutritione dirimere. Satis nobis est ostendisse, aduersarios vehementer falli, dum pro certo ac firmo assumunt, fetum ac matrem inter se iungi per sanguinis in orbem fluorem; ideoque nec inde repetendas esse naeuorum origines. Nam alia adhuc nobis supersunt argumenta, quibus efficitur, posito ac concesso etiam tali commercio, imaginariam matris ideam tales effectus nunquam edere posse.

§. XVIII.

Argumenta contraria, quae euincunt, ideam imaginariam per sanguinem propagari haud posse.

Res externae duplici modo nostros sensus feriunt, vel immediate, e. g. in tactu et olfactu, vel mediate, dum per materiam quandam intermediam propagantur, e. g. in visu et auditu. Hoc autem negotium peragi non potest, nisi ope neruorum, in quos res externa ita agit, ut succus eorum ad cerebrum deferatur; cuius peculiare quoddam punctum quilibet neruus ita afficit, ut ex perceptione inde nata anima praesentiam corporis agentis et qualitates animaduertat.

D 2

Ex

n) RICKMANN I. c. p. 94. BLONDEL I. c. p. 104.

Ex his colligitur, analogiae prorsus repugnare, sensationes per sanguinem sine nervis propagari posse. Deinde, fac, vasa matris cum fetus vasis esse arctissime coniuncta; fac, inordinatum sanguinis materni motum ab adspectu quodam rei inopinatae vel foedae excitari; fac denique, sanguinem per placentam in fetum aut nimis celeriter, aut nimis lente propelli, nunquam tamen inde licet intelligere, quomodo inordinatus ille motus in eadem corporis parte potius, quam mater tetigit, efficax sit, quam in vlla alia. Maternus enim sanguis maxime in cor fetus defertur, exinde eadem vi eodemque impetu in omnes eius partes, ibi operaturus, vbi minimum resistitur o). Porro impetus sanguinis materni frangi ac quasi sisti debet in placenta, antequam fetum attingat. Quid? quod vel ipsa longitudinē funiculi umbilici incitatus sanguinis motus reprimitur eiusque directio mutatur ita, vt sanguis omnem vim nocendi amittat, cum temperato motu nunc vltius progrediatur. Porro nulla natura ratione praedita in sanguine residet, quae membra vel discernere pro lubitu, vel secundum phantasiae vim mutare possit p). Casu ergo haec cutis deformitas fieri debuit; hinc profecto mirum est, quod in mero casu omnia ad leges fictas accidunt. Si assumimus, phantasiae per sanguinem propagari posse, tunc etiam fatendum est, circuitum sanguinis animi imperio esse subiectum. Sed hoc affirmare, esset perridiculum, vt iam supra ostendimus q), ideoque ex his etiam MALEBRANCHII sententiae confutatio prono sequitur alueo.

§. XVIII.

MALEBRANCHII Hypothesis.

MALEBRANCHIUS, summus ille philosophus, docuit, fetum intime connexum cum matre esse, partim per nervos, partim

o) HALLER Element. Physiol. T. VIII. p. 129.

p) BLONDELL I. c. p. 99.

q) Physic. Briefe von der Einbild. Kraft recus. in 3. merckwird. Abhandl. etc. Argent. 1756. p. 378.

partim per sanguinis circulum, eaque connexionione effici, vt etiam fetus, quae mater viderit, oculis percipiat s). Ad confirmandam sententiam exemplum adfert iuuenis, cui omnia ossa fracta fuerint, sola vi phantasiae maternae, quia mater reum quendam crucifragio plecti viderat, et explanationem huius phaenomeni tali modo tradit t). Singulos ictus, quibus ille miser fuisset affectus, phantasiam matris vehementer affectisse, et per consensum cerebrum fetus etiam fuisse affectum, etiam fibras materni cerebri vehementer concussas. Quae, quia satis essent validae ad resistendum, immunes mansissent damno, fibras contra cerebrum fetus propter debilitatem succi neruei impetum non sustinuisse, ideoque, destructis iis, fetum mente fuisse captum. Porro inter tam horribilem aspectum spiritus animales incredibili pernicitate ad easdem matris partes ex consensione latos fuisse, maxime ad ossa; sed haec satis firma frangi non potuisse, ideoque potius ossa fetus. Ex his ergo argumentis Vir Clariss. concludit, omnes naeuos ex eadem ratione esse explicandos, atque mulieribus auctor suaeque est, vt in quolibet terrore occultas fricent partes, vt nempe naeuus ibidem prodeat, in facie autem nullo modo.

§. XX.

Ad istam hypothesein animaduersiones.

Multa sunt, quae hanc hypothesein amplecti non sinunt. Primo fetum quidem in vtero esse inclusum, et per humores matris nutriri, facile concedimus; at vero fetus cum matre non vnum corpus constituit. Animus matris nequiquam fetus corpus, prouti lubitum fuerit, dirigere potest. Embryoni suus est animus, et tantum eo fine cum vtero connectitur, vt nutrimentum attrahat. Propterea non assumere possumus, matrem a fetu cerni, vel cogitationes matris cum

D 3

fetu

s) *Von der Wahrheit* p. 227. V. G.

t) l. c. p. 232. seq.

fetu communicari, quia defunt nerui, cogitationum matris ad fetum perferendarum administri. Ergo tantum via per vasa sanguinea superest, sed ne per illa quidem, vt supra ostendimus, idea imaginaria propagari potest. Nemo vero profecto prudens affirmare aulit, cerebrum fetus simile esse cerebro matris. Nam summa imbecillitas omnium facultatum animi, quam in infantibus animaduertimus, satis superque ostendit, maximam cerebri diuersitatem inter adultum hominem et infantem debere intercedere. Quae si datur, consequitur, vt etiam alia adsit dispositio succi neruei, et sic ipsi spiritus animales, si forte a matre in fetus peruenirent cerebrum, omnem directionem et impressionem amitterent. Quin ex ista hypothefi parum proficimus. Fac enim, fibras materni corporis ad quasdam ideas certo in loco affici, et secundum illas ideas deferri per corpus quosdam appositos spiritus, quid inde? Mater concutitur, non mutatur, et infans mutatur tamen? Ideone infans, quamdiu in vtero matris est, eosdem motus easdemque ideas habet? Hic Rhodus, hic saltato. Demus tamen; sed vnde ossa infantis franguntur, non matris? Dicit, ossa affici a percussione et horrore; sed hic effectus est, non causa, nec patet, quare matris ossa non frangantur, quae longe duriora, adeoque magis fragilia sunt? quare talis naeuus non appareat potius in matre, quam in fetu? Ergo ex hoc commento causa tantae mutationis nondum est ouicta u). Ex his satis superque elucet, hypothefin de effectu phantasiae maternae minime esse firmam, et omni exceptione maiorem. Sunt tamen alia dubia, quae ab Cl. Aduersariis nostrae sententiae obiici solent, nostrique est, haec candide perconsere.

§. XXI.

Similitudo parentum.

Similitudine parentum vtuntur aduersarii ad nostram sententiam refellendam, rati, eam per phantasiam solam effici.

Haec

u) BOERHAVE praelect. de morbis neru. p. 465.

Haec hypothesis longe est antiquissima. Nam HELIODORVS narrat, Aethiopiae reginam, PERSIDEM, ANDROMEDAE imaginem saepius aspexisse, eo praecipue tempore, quo ex amplexibus mariti ingrauidata esset, vt nempe similem sobolem procrearet. Idem SORANVS medicus de DYONYSIO, Siciliae tyranno, refert, qui cum foedus aspectu homo esset, ne similem sui pareret vxor, eadem vsus industria est, affirmante S. AVGVSTINO *v*). Tale quid etiam narrat OPPIANVS de Lacedaemoniis, penes quos moris sit, vxoribus praegnantibus ob oculos statuere splendorum formas eorum scilicet adolescentum, qui olim inter homines emicuerunt, et sic efficere, vt formosos pueros pariant *w*). Quin EMPEDOCLES eidem illi opinioni fuit addictus, cum statueret, imaginatione mulieris inter concipiendum formari fetum talem posse, qualis esset res vel imago, quae menti obuersaretur. Saepe enim imagines et statuae a mulieribus dicuntur adamatae, similisque earum proles in lucem edita, attestante PLVTARCHO *x*). A quorum partibus etiam GALENVS *y*) stat, ob lepidam historiam, quam de quodam deformi et opibus potenti, et qui vellet formosum procreare puerum, narrat. Is depinxit sibi in lato ligno elegantem alium puellum, curauitque, vt mulier inter coeundum illam picturam diligenter inspiceret. Haec autem defixis intuen oculis, et, vt ita dicam, totam illuc mentem aduertens, infantem non patri, sed picto puello similem peperit. Huic opinioni etiam assentit C. PLINIVS SECVNDVS *z*) et EBN. SINA *a*). Prae ceteris liceat nobis SCHENCKIVM *b*) allegare, alia proferentem. *Imaginationis*

v) L. 5. aduers. IVLIAN.

w) Cynegeticon L. I. v. 357.

x) De Placit. philos. L. V. c. XII. Vers. GVIL. XYLANDRI Franc. 1620.

y) In Libro de Theriaca ad PISON. Edit. CHARTER. T. XIII. C. II. p. 946.

z) Nat. Hist. L. VII. C. XII. p. 110. Edit. FROBEN.

a) Fen. 2. L. I. Doct. 2. C. 14. p. 68. Edit. Basil. 1556.

b) In Obseru. Medic. rarior. p. 564.

nis tanta vis est, ut quae sub ipso momento conceptus phantasiae obuersantur, in fetum elaborentur. Cum enim is sexus lascivus sit et ludibundus, atque oculos in obuia quaeque continenter defigat, fit, ut naturalis facultas, quae operi formando perficiendoque insit, eo cogitationes dirigat, atque ascititiam formam infanti inducat. Sic observatum est nostra et auorum memoria, cum CAROLVS V. ex Hispania in Belgium instructissima classe esset delatus, mulieres, quae passim gestabant utero, ex crebro Hispanorum contuitu infantes edidisse, illi nationi undique assimiles, non quidem triobolares, sed spectatae probitatis atque incorruptae pudicitiae matronas. Ecquis fanti mulierculae talia non credat?

§. XXII.

Animaduersiones ad hanc theoriam.

Ego vero in partes tantorum virorum transire non possum. Nam experientia quotidiana constat, quam pronae ad venerem sint mulieres, et quanta voluptate perfundantur ob sensibilitatem genitalium inter coeundum. Sic omnes spiritus animales ad naturalia quasi confluunt. Omnis phantasiae vis sensu, non aliis rebus est occupata. Mens soli rei venereae intenta, praeterea nox vel lux exigua, nec non seiunctio a rebus externis, officit, ut desit occasio rei alienae imaginem effingendi, vel tale quid cogitandi, ex quo magnum desiderium, aut terror, vel alia perturbatio sequi possit. Et si etiam metus, dum vetitis fruuntur voluptatibus, mulieres paullum possit afficere, tamen callide omnia ita disponere norunt, ut voluptate perfecta fruantur. Porro boni illi viri vim aliquam imaginationis stru-ctricem defendant necesse est, quae autem, ut supra dixi, nusquam est, et si reuera esset, tamen anima matris ubi in contemplatione externae rei est occupata, spiritus animales in cerebro residerent, in partibus genitalibus vero vel admodum parci, vel nulli forent, ergo nulla veneris cupiditas, nullus stimulus, tuncque vehementer dubito, an femina concipiat.

eipiat. Quin si phantasia similitudinis est effectrix, quidni non semper id efficit? Cur experientia quotidiana satis abundeque contrarium declarat? Multae mulieres infantes pariunt, auis et proavis similes, quos nunquam viderunt, similiterque castiores sultanae, inter tot horridos nigritas commorantes, pulcherrimos albosque pueros *c*). Quo certe exemplo satis euincitur, phantasiam matris nihil ad similitudinem conferre. Ex his ergo concludo, similitudinem pendere ab diuersa euolutione per solum semen viri, et infantes ab eodem, cui maxime similes sunt, etiam videri procreatos. Quare vt dicam aperte, quae sentiam, omnis illa fabula de similitudine, per phantasiam effecta, callidarum femellarum inuentum est, vt eo melius fallant incautos credulosque maritos, qui Lucretias se socias tori habere putant, Agrippinas praeter spem atque fraudem inueniunt. At vero medici, cum viderent, hanc opinionem paci atque concordiae coniugum multum fauere, forte argumenta quaedam in medium attulerunt, vt verè gratiosi viderentur. Hinc facile praeuideo, praeiudicatam illam de viribus phantasiae in sexu sequiori opinionem eradicatum nunquam iri, ideoque et mulierum amores semper in saluo fore. Nam (fatebor enim) tota doctrina est incerta, et plures dantur infantes matri similiores, quam patri. Vnde vero hoc eueniat, equidem iam definire non ausim. Dauus sum, non Oedipus. Item si quae vxores maritos cornutos velint, haud raro artificium IULIAE, filiae AVGVSTI, imitantur; quae etsi multos habuerat amatores, tamen semper infantes peperit, marito similes. Vetito enim concubitu non fruebatur, donec a marito gruuidam se esse senserat *d*).

§. XXIII.

c) HALLER Element. Phys. T. VIII. p. 131.

d) VENETTE von der Erzeugung, p. 480.

§. XXIII.

*Argumentum a grauioribus animi motibus sumtum
refellitur.*

Cl. KRAVSE, quem inter huius doctrinae propugnatores non vltimum esse omnes sciunt, contendit *e*), animi perturbationes momento citius per omnes corporis humani partes propagari; quidni etiam, inquit, per vehementem phantasiae maternae vim tales naeui effici possint? Fac igitur, animi commotiones magnas in corpore turbas excitare posse, nonne hoc nervis potissimum debetur, quia sine his nulla animae potestas est agendi? Sunt vero in funiculo nulli, ergo nec corpusculum fetus temere mutari potest: Id quod ex antegressis satis liquet. Porro obiicit vir Cl. *f*), vehementes animi motus inueteratas obstructions viscerum et vasorum coalitum in corpore adulti hominis resoluisse: ergo etiam facillime idem in corpore fetus tenerrimo contingere debere. Sed primo mirum profecto est, cur nulla pars materni corporis mutetur? deinde impetus per animi perturbationes exortus, etiamsi in fetum deferatur, valde est debilitatus, ideoque tam incredibiles conuersiones excitare nequit; tandem vellem equidem scire, quid sit, quod pars altera prae altera vehementer immutetur, cum tamen impulsio eadem sit. Et tunc adhuc dubium est, quare animi motus in infantibus recens natis tales non producant naeuos, etiamsi eadem teneritudo, eadem partium constitutio iis inest, maxima autem rerum nocentium vis circumstet.

§. XXIII.

Aliae meditationes, nostrae sententiae fauentes.

Neque vero hic subsistamus, cum plura supersint defendendae doctrinae praesidia. Compertum habemus, con-

ceptio-

e) l. c. §. 38.

f) l. c. §. 39.

ceptionem sine vlla animi voluntate contingere; nam per-
multae sunt honestae mulieres, quae ardentissimis precibus
prolem exoptant, et medicos identidem hortantur, vt vota
rata esse iubeant, (quasi vero hoc sit penes medicos, vt
votis satisfiat) contra aliae concipiunt inopinato et inuitae.
Deinde non licet mulieribus, vel pueros, vel puellas pro
lubitu procreare, etiamsi impense cupiant. Haec vero fieri
deberent, si vis phantasiae tanta esset, quantam aduersa-
rii existimant ff). Porro per experientiam confirmatur
quotidianam, nonnunquam naeuos diuersissimis rebus
similes reperiri, etsi mulieres, omni etiam attentio-
ne adhibita, nullum casum, tanquam causam eiusmodi
vitii, in memoriam reuocare possunt, immo saepissime
in iis reperiuntur partibus, quae mulieres vestibus operiunt,
ideoque nec manu tangi possunt. ROEDERER g) vidit, qui
figuram cerasi cet. habebant sine aliqua antegressa fortiori
imaginaria idea. Sic etiam RICKMANNVS h) ait, se infan-
tem vidisse, qui in collo naeuum crinitum cuti muris non
absimilem haberet, mater vero interrogata respondit, se
nullum murem sub grauiditate vidisse, nunquam de tali ani-
malculo cogitasse, nunquam terrore percussam esse. Si ergo
naeui sine his oriri possunt, iure exinde concludimus,
tales procreari non ab phantasiae maternae vi, sed a qua-
cunque re alia. Animi contentiones, etiamsi vehementissi-
mas, nullos produxisse naeuos, tametsi grauida valde fuerit
affecta, et de futuro in corpore infantis vitio sollicita, innu-
merae prostant obseruationes. RICKMANNVS i) mulieris
grauidae meminit, quae in concione sacra diligenter ad-
ipexerat aliam, ingenti naeuo in facie notatam. Quo foe-
do aspectu incredibiliter perterrita, huius vitii obliuisci
plane

E 2

ff) BLONDEL l. c. p. 64.

g) l. c. p. 77.

h) l. c. p. 58.

i) l. c. p. 46.

plane non poterat, et semper hac de re fabulabatur. Aliquot hebdomadibus post rursus templum frequentavit, ac, eadem visa muliere, ita animo perculsa est, ut non amplius aedes sacras adire auderet. Tandem peperit, mirum dictu! infantem pulcrum, in quo nullum naevi vestigium deprehendebatur. ROEDERER *k)* narrat, se multas vidisse mulieres variis rebus inopinato visis valde perterritas, sine vlla fetus noxa vel labe. Quaedam mulier, viso homine convulsionibus infestato, tota tremuit, de fetu, quippe quem credebatur convulsionibus fore obnoxium, valde sollicita. Sed res aliter cecidit. CL. PLENCK *l)* etiam notabile affert exemplum. *Obstetricaui, inquit, illustrem mulierem, cui mus vivus ex arca, quam subito aperiebat, in mammam insiliit, prae terrore animo fere linguebat, atque a tertio graviditatis mense cum tota familia vehementer naevum murinum in infante timuit; praedixi nil timendum esse, et praeter omnium opinionem pulchram, omnique naevo carentem enixa est puellam.* Quare si impulsio talis accidere potest, neque vero fetus inde notatur, sequitur, ut nec imaginatio pro fabricatrice naevorum sit habenda. Ad huius argumenti vim infringendam CL. obiicit KRAVSIUS *m)*, non esse necessarium, ut semper idem effectus, ex vna eademque proveniat causa; nec adeo quemvis concubitum secundum esse et fulmina saepe bruta. Cui exceptioni ita respondemus. Res circumstantes saepissime eventum variare solent, hinc causam eandem non semper idem sequitur effectus. Ideoque per congressum primum ovulo fecundato, et vteri orificio clauso, insequentibus congressibus fecundi non erunt; et si fulmen per electricam quandam machinam aut aliis artificiis tecto fuerit derivatum, vel non satis materiae habeat, tunc etiam nullum exoriri potest incendium. Sed alia res est in hac nostra quaestione, quam ita diiudicandam esse censeo. Vna eademque causa, positis iisdem rebus circumstantibus, semper vnum eandemque producere

k) l. c. p. 78.

l) De morbis cutaneis p. 34.

m) l. c. §. 8.

ducere debet effectum. Cum ergo ut ex allegatis exemplis patet, vehemens terror et valida imaginaria idea corpus percussit, neque vero naeuus est secutus, iure meritoque possumus concludere, aduersarios causam certam existimare, quae causa non est, eaque de re ne phantasia maternam quidem naeuos generare posse.

§. XXV.

Continuatio.

Pessime profecto hominibus consultum foret, si phantasia materna talia miracula efficere posset. Tunc in toto terrarum orbe hominum naeuis foedatorum innumera multitudo existeret, quum nulla datur mulier, quae non sub grauiditate ista mala perpeffa sit. At vero, experientia teste atque magistra, naeui, qui aliquam similitudinem cum figura visae rei habere putantur, sunt rarissimiⁿ). Quin aduersarii inter se coniungunt, quae vna consistere nequeunt, dum imaginationem maternam duobus contrariis affectibus, vnum eundemque producere effectum posse contendunt, e. g. infans alter naeuum conchae similem in corpore habet, cuius ratio subest, quod mater grauida conchas vehementer appetebat, alter vero infans simili est notatus naeuo, quem inde narrant ortum fuisse, quia mater a conchis abhorruerit. Praeterea perlubenter equidem confiteor, animi motus, v. c. iram, terrorem, desperationem rel. incredibilem vim corpori inferre omnemque machinam destruere posse; illud vero plane incomprehensibile esse videtur, quomodo suaues animi affectiones naeuum in fetu gignere possint, v. c. Consideratio gratae cuiusdam imaginis. Nam mutatio, quae exinde in succo nerueo et sanguine ipso oriri solet, tam est exigua, ut nullo modo tantam in fetus corpore conuersionem excitare queat. Denique plantarum exempla, in quibus absque terrore, sine vlla phantasiae vi, perinde copiosissima monstra subnascuntur, colorum varietates,

E 3

ⁿ) BLONDEL l. c. p. 40. et PLATTNER Anthropol. p. 183.

tates, poma grauida, poma foliis coronata, flores mutatis flaminibus rel. contrariam sententiam dubiam reddunt. His enarratis, facile est ad perspicendum, argumenta aduersariorum a priori sumpta nihil comprobare posse. Quare etiam magnus BOERHAVIUS *o*) aperte ac candide fatetur, se modum effectus ideae imaginariae plane ignorare, ideoque statuit, melius esse in facti veritate consistere, quam temere fingendo naturam tollere. Et SWIETENIVS *p*), item KRÜGERVS *q*), existimant, cum multae de hac re ab auctoribus fide dignissimis allegatae sint obseruationes, neque vires naturae satis explicitae atque perspectae, ideo facta negare simpliciter haud licere. Igitur nunc nostrum est, haec obseruationes perlustrare, et fidem probabilitatemque diiudicare; quod difficile ac arduum opus in secundo capite pro viribus aggrediar.

CAPVT II.
OBSERVATIONVM HISTORICARVM
EXAMEN.

§. XXVI.

Introitus.

Cogitanti mihi innumerum historiarum et obseruationum multitudinem, quibus aduersarii cum e plebe, tum e docta familia, sententiam de naeuorum ortu corroborare student, horret profecto mens, atque capilli stupent. Neque temere. Nam ferrea prorsum opus esse videtur diligentia et incredibili labore, ad perlegendas omnes istas lepidas historiolas, et maximo volumine, si velimus eas omnino omnes huc transcribere, et fere illud poetae huc accommodare:

Promptius

o) BOERHAVE De morbis neruorum p. 467.

p) SWIETENIVS Comment. T. III. p. 406.

q) *Naturlehre* P. II. p. 816.

